

การพัฒนาแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส
DEVELOPMENT OF ADVANCED ANGKLUNG PERFORMANCE SKILLS USING DAVIES'
PRACTICAL SKILLS TEACHING MODEL

สุทธิศักดิ์ โพธิ์ศรีชัย^{1*} ธรณัส หินอ่อน² จรรย์ กาญจนประดิษฐ์³
^{1,2,3}สาขาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Sutthisak Phosichai^{1*} Tharanat Hin-On² Jarun Kanchanapradit³
^{1,2,3}Department of Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University

*E-mail: sutthisak67@gmail.com

Received: 20-01-2026

Revised: 31-03-2026

Accepted: 31-03-2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง 2) พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงขั้นสูง โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3) แบบประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง (ฉบับนำร่อง) 4) หนังสือรับรองคุณภาพชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการปรับวงอังกะลุง มี 8 ขั้นตอน 1) การปรับทางและสำนวนเพลง 2) การปรับกลวิธี 3) การปรับทักษะ 4) การปรับความเหมาะสม 5) การปรับแนวการบรรเลง 6) การปรับเครื่องประกอบจังหวะ 7) การปรับความพร้อมเพรียง และ 8) การปรับเปลี่ยนชุดอังกะลุง แบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 13 แบบฝึกทักษะ แบ่งเป็น 2 แบบฝึกทักษะย่อย 1 แบบฝึกเสริมทักษะ ผลการประเมินคุณภาพชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งลงความเห็นว่าการรับรองคุณภาพของชุดแบบฝึกทักษะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.0 อยู่ในระดับดี ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับผู้สนใจนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะการเขย่าอังกะลุงให้กับผู้เรียนได้

คำสำคัญ ทักษะอังกะลุงขั้นสูง กลวิธีการเขย่า การพัฒนาแบบฝึกทักษะ การสอนทักษะปฏิบัติเดวิส

Abstract

This study aimed to (1) examine the process of advanced angklung skill training and (2) develop advanced angklung shaking exercises based on Davies' Instructional Model for the Psychomotor Domain, using a research and development approach. The instruments included interviews, participant observation, a pilot quality assessment form, and a certification form. The findings identified eight steps in angklung ensemble arrangement: adjusting musical mode and style,

techniques, skills, appropriateness, performance style, rhythmic instruments, synchronization, and the angklung set. The developed package consisted of 13 exercises, including two sub-skill sets and one supplementary set. Evaluation by three experts showed excellent quality (mean = 4.0), indicating its suitability as a resource for improving students' angklung shaking skills.

Keywords: advanced angklung skills, shaking techniques, development of skill practice exercises, Davies' practical skills teaching model

บทนำ

ตามโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนดนตรีจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พัฒนาผู้เรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ สนุกสนานและมีคุณค่า นอกจากนี้ กิจกรรมด้านดนตรียังส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ถึงแม้จะมีฉบับปรับปรุง 2560 แต่สาระเนื้อหาทางดนตรียังคงใช้เนื้อหาเช่นเดียวกับฉบับปี 2551) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี กำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีที่ครอบคลุมหลายด้าน เช่น ลักษณะของเสียงดนตรี ประเภทเครื่องดนตรี บทบาทหน้าที่ของดนตรี รวมถึงการบรรเลงเครื่องดนตรีและขับร้อง เป้าหมายการเรียนรู้ดังกล่าว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งด้านความรู้ (knowledge) ทักษะปฏิบัติ (practice) และเจตคติ (attitude) ระบุเป็น 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ และมาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ดนตรีที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านเนื้อหาสาระดนตรีเชิงทฤษฎีเพียงด้านเดียว อาจก่อให้เกิดการขาดทักษะและประสบการณ์ตรงเชิงปฏิบัติดนตรี การเข้าถึงธรรมชาติขององค์ความรู้ (body of knowledge) ในวิชาดนตรีโดยไม่ปฏิบัติอาจเป็นทางเลือกการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาดนตรี หรืออาจกล่าวได้ว่า หัวใจของการเข้าถึงความรู้ด้านดนตรีคือการปฏิบัติ การเรียนรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนมีรับรู้และสามารถพัฒนาทักษะได้ การจัดการเรียนการสอนดนตรีจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะรอบด้าน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2545)

อังกะลุง เป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมจากสถานศึกษาเครือข่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ (สพฐ) นำอังกะลุงมาจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ในเชิงปฏิบัติ (Practice-based Learning) อังกะลุงยังได้รับการพิจารณาว่า เหมาะสมกับการสอนในชั้นเรียนที่มีผู้เรียนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าถึงการเล่นดนตรีได้อย่างเท่าเทียมแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงทางดนตรี เข้าใจเสียงทำนอง จังหวะ ศัพท์เฉพาะทางดนตรีผ่านการปฏิบัติเครื่องดนตรี

อาจารย์สวิต ทับทิมศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและการปรับวงอังกะลุง แสดงทัศนะว่า อังกะลุงเป็นเครื่องดนตรีที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่เริ่มต้นเรียนดนตรีไทย เหมาะสำหรับการสอนที่มีจำนวนผู้เรียนจำนวนมาก สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ กระแสความนิยมอังกะลุงของโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้เกิดการจัดการประกวดอังกะลุงสำหรับนักเรียน และการประกวดอย่างต่อเนื่องนั้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนารูปแบบวิธีการเขย่าอังกะลุงเพลงไทยในหลายมิติ เช่น แนวทางการปรับวง กลวิธีผลิตเสียงรูปแบบต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดของดนตรีไทย (สวิต ทับทิมศรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2567)

การประภควดวอังกะลูงที่ไดรรับการยอมรับจากวงการดนตรีไทย คือ การประภควดวอังกะลูงที่จัดโดยมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัชลบุรี ดำเนินงานมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมาอย่างต่อเนื่อง (สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา, 2535) การประภควดวอังกะลูงโดยมหาวิทยาลัยบูรพา มีส่วนสร้างคนดนตรี และคนฟังและเข้าใจดนตรีไทยผ่านการเล่นอังกะลูงจำนวนมาก ในอีกมุมหนึ่ง การประภควดยังช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาความรู้เทคนิคการสอนดนตรี (music pedagogy) โดยเฉพาะการสอนอังกะลูง และการปรับวงอังกะลูงเพื่อการประภควด การพัฒนาดังกล่าวช่วยยกระดับทั้งวิธีการเชิงปฏิบัติดนตรี และสร้างบรรทัดฐานทางด้านสุนทรียะสำหรับการฟังวงอังกะลูงด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามองค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนและการปรับวงอังกะลูงเพื่อการประภควดมิได้เป็นความรู้ที่เป็นสากลที่ทุกคนจะสามารถเข้าถึงได้ แต่กลับอยู่ในสถานะความรู้เฉพาะบุคคล และองค์ความรู้ส่วนใหญ่เกิดจากครูสอนอังกะลูงที่สังกัดในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมในหลายด้าน เช่น ทุนสนับสนุน จำนวนนักเรียน จำนวนครู และโอกาสทางการเข้าถึงดนตรี วิธีการสอนและปรับวงอังกะลูงสำหรับการประภควด งานวิจัยนี้จึงตระหนักถึงเรื่องโอกาสในการเข้าถึงชุดความรู้ที่เกี่ยวกับกับการสอนอังกะลูง จึงสมควรได้รับการพัฒนาเพื่อครูในโรงเรียนที่ไม่ความพร้อมหรือสิ่งสนับสนุน และเป็นการพัฒนาแบบฝึกการเขย่าอังกะลูงขั้นสูงที่เหมาะสมกับการประภควด

การถอดชุดความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนการเขย่าอังกะลูง แนวทางการปรับวง และกลวิธีพิเศษการเขย่าอังกะลูงให้เหมาะสมกับทำนองเพลงไทยในลักษณะต่าง ๆ เป็นเป้าหมายเบื้องต้นของการพัฒนาประเด็นวิจัยในครั้งนี้ มิเพียงเท่านั้น ผู้วิจัยยังได้นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies' Instructional Model for Psychomotor Domain) มาปรับใช้สำหรับการสร้างและพัฒนาแบบฝึกการเขย่าอังกะลูง หลักการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนตระหนักถึง ความสำคัญของการฝึกทักษะย่อย การประสานทักษะย่อยให้กลายเป็นทักษะใหญ่ในองค์รวม โดยผู้สอนให้ความสำคัญกับขั้นตอนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ตามที่อาจารย์ทศนา แฉมมณี ได้สรุปเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) เริ่มตั้งแต่ขั้นสาธิตทักษะ 2) ขั้นสาธิตและปฏิบัติ 3) ขั้นปฏิบัติทักษะย่อย 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ และสุดท้าย 5) ขั้นเชื่อมโยงทักษะย่อย (ทศนา แฉมมณี, 2559)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลูงขั้นสูง ที่ให้ความเข้าใจทางดนตรีหลายด้านไปพร้อมกัน คือ กลวิธีการเขย่าแบบต่าง ๆ ลักษณะทำนองเพลงไทยที่เหมาะสมกับกลวิธีการเขย่าแบบต่าง ๆ แบบฝึกหัดปฏิบัติการเขย่าอังกะลูงที่สร้างขึ้นซึ่งมีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนหรือผู้ปรับวงนำไปเป็นแบบแผนปรับประยุกต์เป็นแนวทางสำหรับฝึกทักษะการเขย่าอังกะลูงขั้นสูงให้กับนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการฝึกทักษะอังกะลูงขั้นสูง
2. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลูงขั้นสูง โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการฝึกทักษะ รวมถึงกลวิธีการปรับวงอังกะลูงขั้นสูงของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาและสร้างแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลูงขั้นสูงเพื่อนำไปใช้และประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดขอบเขตเนื้อหาออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ชุดความรู้ ด้านการเขย่าอังกะลุงขั้นสูง จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2) สารทางดนตรีเกี่ยวกับทำนองและจังหวะที่นำมาเป็นทำนองต้นแบบในการสร้างแบบฝึกทักษะเขย่าอังกะลุง ผู้วิจัยทำการศึกษาและถอดความรู้เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของทำนองเพลง จากบทเพลงที่ใช้เป็นเกณฑ์การประกวดงอังกะลุงระดับภูมิภาคและระดับชาติน้อยกว่า 10 ปี ประกอบด้วย งานศิลปหัตถกรรมนักเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2566 และ การประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออก (มหาวิทยาลัยบูรพา) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 – 2568 3) การสร้างและพัฒนาแบบฝึกทักษะ เขย่าอังกะลุงตามหลักการของเดวิส ด้วยการศึกษาหลักการ แนวคิด รูปแบบวิธีการสอนทักษะปฏิบัติ

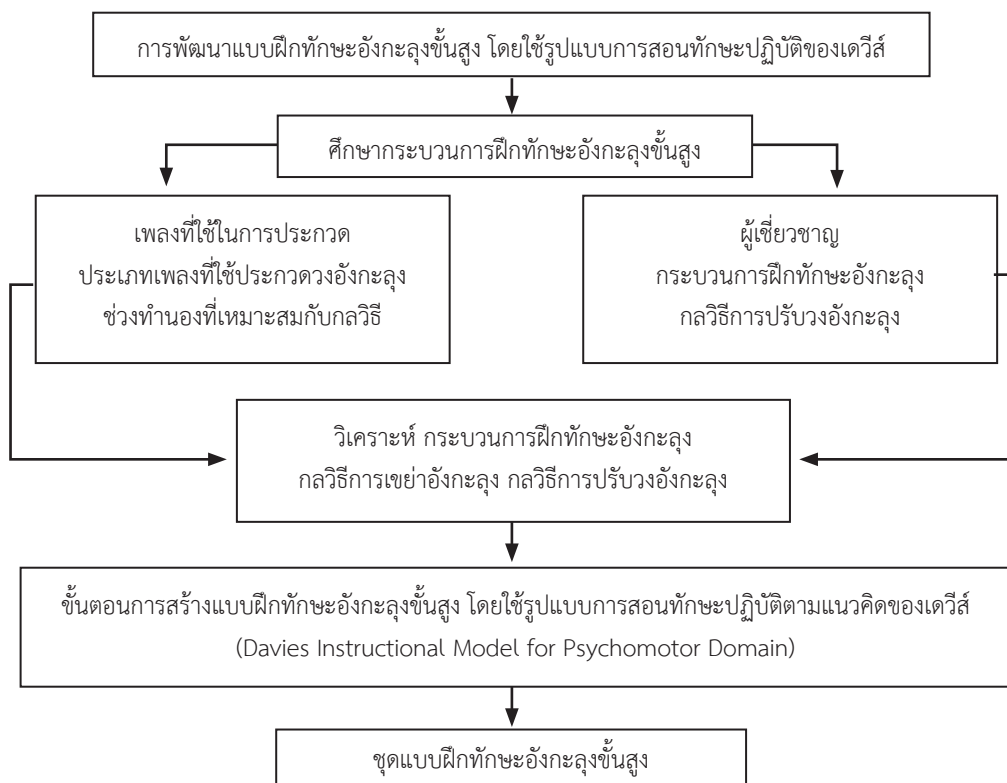
2. ขอบเขตด้านพื้นที่

วงอังกะลุงโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย คือ 6 เดือน ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนพฤษภาคม ในการจัดการศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ ศึกษาบทเพลงที่นิยมใช้ในการประกวดวงอังกะลุง ช่วงเวลา 10 ปี ย้อนหลังนับจากปี 2558 - 2568 พิจารณาเลือกช่วงจังหวะทำนองที่มีการบรรเลงด้วยกลวิธีพิเศษต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นทำนองต้นแบบในการสร้างแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง และศึกษารูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิส (Davies Instructional Model for Psychomotor Domain) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบแบบฝึกทักษะอังกะลุง

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการประวัตินอกลุง จำนวน 3 ท่าน และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Structured Observation) สำหรับการสังเกตกระบวนการและกลวิธีการประวัตินอกลุงของวงอังกะลุงโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วย 1) ชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง (ฉบับนำร่อง) 2) แบบประเมินคุณภาพของชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ) และ 3) หนังสือรับรองคุณภาพชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงจากผู้เชี่ยวชาญ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การสร้างแบบสอบถาม และแบบสังเกต กำหนดประเด็นเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์และสังเกตให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ปรับปรุงและทดลองใช้

3.2 การสร้างชุดแบบฝึกทักษะเขย่าอังกะลุงขั้นสูง (ฉบับนำร่อง) สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์บทเพลงที่ใช้เป็นเกณฑ์การประกวดวงอังกะลุงระดับชาติ ช่วงเวลา 10 ปี ย้อนหลังนับจากปี 2558 - 2568 และนำรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) มาเป็นแนวทางในการเรียบเรียงเนื้อหาสาระของชุดแบบฝึกทักษะ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.3 การสร้างแบบประเมินคุณภาพของชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นรายข้อตามขอบเขตและสาระสำคัญของเนื้อหา และสร้างแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิดในส่วนท้ายของแบบประเมินเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3.4 การสร้างหนังสือรับรองคุณภาพชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง เพื่อรับรองความครบถ้วนของเนื้อหาในชุดแบบฝึกโดยผู้เชี่ยวชาญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลวิจัยในระยะการศึกษารูปแบบและกลวิธีการสอนทักษะอังกะลุงของผู้เชี่ยวชาญ

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่าน คือ อาจารย์สวิต ทับทิมศรี ครูดนตรีไทยอาวุโส และคุณครูศิริ โชคสกุล ครูโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและการปรับวงอังกะลุง มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ ติดต่อนัดหมายผู้เชี่ยวชาญ จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ให้เรียบร้อย ลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น และขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยร่วมเป็นวิทยากรในการปรับวงอังกะลุงของครูผู้ควบคุมวงหลัก จากนั้น สังเกตตามประเด็นที่กำหนด สังเกตวิธีการสอนและกลวิธีการปรับวงอังกะลุงของครูผู้ควบคุมวงหลัก จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ อธิบายและวิเคราะห์ความหมายข้อมูล แปลความหมายข้อมูลโดยการเรียบเรียงข้อมูลใหม่

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง ประเมินและรับรองคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการดังนี้

4.2 นำการวิเคราะห์บทเพลงและทำนองต้นแบบจากบทเพลงสำหรับประภควังอังกะลุงในรอบ 10 ปี (พ.ศ. 2558 - 2568) มาเป็นกรอบในการสร้างทำนองต้นแบบสำหรับแบบฝึกที่สร้างขึ้น นำทำนองต้นแบบมาเข้ารหัสกับเทคนิคการสอน 5 ขั้นตอนของเดวิส ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและรับรองคุณภาพของแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและการสอนอังกะลุง จำนวน 1 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนดนตรีไทย จำนวน 1 ท่าน และ 3) นักวิชาการทางด้านดนตรี จำนวน 1 ท่าน ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 เป็นฉบับนำร่อง ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะ นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบฝึกทักษะให้ถูกต้อง เพื่อพัฒนาเป็นแบบฝึกทักษะฉบับสมบูรณ์ พร้อมกับนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สูตรการหาค่าเฉลี่ยจากข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินเพื่อแสดงค่าเฉลี่ยคำถามในแต่ละข้อ หากข้อใดได้ค่าเฉลี่ย “ดี” ถึง “ดีมาก” ถือว่ามีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ แต่หากค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ระดับดี ถือว่าชุดแบบฝึกทักษะนี้ไม่เหมาะสม พร้อมกับแก้ไขแบบฝึกทักษะฉบับนำร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะ ใช้สูตรการหาค่าเฉลี่ยจากข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน และมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

คะแนน 4.51 – 5.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

คะแนน 3.51 – 4.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดี

คะแนน 2.51 – 3.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 1.51 – 2.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง

คะแนน 0.51 – 1.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบฝึกทักษะที่ปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์แล้ว นำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเรียบร้อยอีกครั้ง พร้อมกับนำหนังสือรับรองคุณภาพชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง ให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นและรับรองคุณภาพชุดแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง พร้อมกับสรุปผลการรับรองคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 การศึกษากระบวนการฝึกทักษะอังกฤษขั้นสูง

ข้อมูลที่น่าสนใจในหัวข้อนี้ เป็นผลวิเคราะห์จากความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เกี่ยวกับกระบวนการฝึกทักษะและกลวิธีการปรับวงอังกฤษ แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ประเด็น คือ 1. กระบวนการฝึกทักษะการเขย่าอังกฤษ 2. วิธีการปรับวงอังกฤษ ทั้งสองประเด็นนี้เป็นแนวทางสำคัญที่ผู้วิจัยนำไปปรับใช้สร้างแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกฤษขั้นสูงโดยการประสานหลักการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (นำเสนอตอนที่ 2) เป็นลำดับต่อไป

1.1 กระบวนการฝึกทักษะการเขย่าอังกฤษ

มีกระบวนการฝึก 3 ขั้นตามลำดับดังนี้

1. ขั้นการเตรียมความพร้อม ด้วยวิธีการ การจัดเตรียมความพร้อมด้านเครื่องดนตรี อังกฤษจะได้รับการปรับแต่งเสียงโดยเปลี่ยนจากระบบเสียงไทยเป็นระบบเสียงสากล เพื่อสร้างความกลมกลืนให้กับเสียงประสาน
2. ขั้นการออกแบบ ด้วยวิธีการ การออกแบบทำนองและจังหวะเพื่อสร้างทำนองสำหรับผู้เขย่าอังกฤษทบทวนการเขย่าอังกฤษขั้นพื้นฐานที่ให้ความสำคัญกับผลของการปฏิบัติทักษะได้ 2 คุณลักษณะ คือ 1) การเขย่าให้เสียงเกิดความต่อเนื่องไม่ขาดตอน ควบคุมความหนัก-เบาได้ 2) การควบคุมระยะเวลาของการเขย่าให้เกิดความ สั้น-ยาว ตามกรอบเวลาของจังหวะที่หลากหลาย ขั้นตอนการออกแบบนี้ ผู้สอนสามารถสร้างแบบฝึกได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของทักษะโดยรวมของสมาชิกในวงอังกฤษ ขั้นตอนการออกแบบจึงมีความยืดหยุ่นไม่มีวิธีการที่ตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนการออกแบบตามหลักการคุณลักษณะการสร้างเสียงทั้งสองรูปแบบที่กล่าวในข้างต้น
3. ขั้นการฝึกทักษะ ด้วยวิธีการ นำแบบฝึกที่สร้างขึ้นในขั้นตอนการออกแบบมาใช้ฝึกทักษะการเขย่าขั้นพื้นฐานเพื่อปรับสมดุลให้ร่างกาย อารมณ์ ความคิด และสมาธิของสมาชิกเกิดความพร้อม

วิธีที่ 1 ฝึกเขย่าโดยไม่ให้เสียงขาด เป็นวิธีฝึกความต่อเนื่องของเสียงอังกฤษ ควบคู่กับการฝึกกำลังกล้ามเนื้อแขนและการฝึกข้อมือข้อแขน คำสำคัญที่ผู้ฝึกใช้สื่อสารกับนักดนตรี คือ **ซ้าย-พร้อม-ขวา** หมายถึงการทำงานพร้อมกันระหว่างมือซ้ายและมือขวา ผู้เขย่าออกแรงเขย่าอังกฤษให้เสียงดังต่อเนื่อง เริ่มจากมือซ้าย 4 จังหวะ เมื่อครบ 4 จังหวะ ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่ามือขวาทันทีที่ต่อเนื่องกับมือซ้าย มือซ้ายยังเขย่าอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด จนให้มือทั้งสองเขย่าอังกฤษพร้อมกันเสียงมีความยาวต่อเนื่องกันอีก 4 จังหวะ ต่อไปให้ผู้เขย่าหยุดเขย่าซ้าย แต่ยังคงเขย่าขวาต่ออีก 4 จังหวะ

วิธีที่ 2 ฝึกเขย่าตามระยะเวลา เป็นวิธีฝึกที่ใช้การกำหนดระยะเวลาสั้น-ยาวเป็นเกณฑ์สำหรับสร้างเสียงอังกฤษให้ดังต่อเนื่องในลักษณะต่าง ๆ เช่น ฝึกเขย่าดังต่อเนื่อง 3 วินาที วิธีฝึกในขั้นตอนนี้ ผู้สอนเคาะจังหวะ (beat) ช้า-เร็ว ตามต้องการ (อาจเทียบเคียงว่า จังหวะการเคาะมีความยาวเท่ากับเข็มวินาที) เช่น ฝึกเขย่าเสียงโด (ด) ตามจังหวะที่ครูผู้สอนเคาะ เริ่มเขย่าตั้งแต่วินาทีที่ 1 เมื่อถึงวินาทีที่ 4 ให้หยุดเขย่า (เสียงต้องเงียบทันที) แล้วเขย่าต่อในวินาทีที่ 5 ถึง 7 เมื่อถึงวินาทีที่ 8 ให้หยุดเขย่า แล้วเขย่าเสียงต่อไปเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนครบทั้ง 7 เสียง

จากกระบวนการฝึกทักษะอังกฤษดังกล่าว แสดงถึงวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนบทเพลง การออกแบบวิธีฝึกทักษะและวิธีฝึกทักษะการเขย่าอังกฤษเช่นนี้ เป็นทักษะขั้นพื้นฐานสำหรับการเขย่าอังกฤษ นอกจากนี้ ทักษะดังกล่าวจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับทำนองและจังหวะของบทเพลง รวมถึงกลวิธีผลิตเสียงรูปแบบต่าง ๆ ที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น การเขย่าเก็บ (ดำเนินทำนองให้พยางค์เสียงชิดติดกัน) ล้อ (กลุ่มนำบรรเลงก่อนแล้วกลุ่มตามบรรเลงเลียนแบบทำนองกลุ่มนำ) และเหลื่อม (กลุ่มนำบรรเลงล่วงหน้าไปก่อนหนึ่งหรือสองจังหวะย่อย และกลุ่มตามจึงบรรเลงตามหลังด้วยทำนองเดียวกัน) เป็นต้น กลวิธีที่ยกตัวอย่างเป็นชุดทำนองที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ต้องอาศัยความเข้าใจและพร้อมเพียงของสมาชิก

1.2 วิธีการปรับวงอังกะลุง

การปรับวง 8 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การปรับทางและสำนวนเพลง เป็นการตรวจสอบโครงสร้างทำนองเพลง บันไดเสียง ทั้งรูปแบบทำนองและจังหวะจากบทเพลงที่ใช้ประกวด ซึ่งจะปรับแนวทางการดำเนินกลอนทั้งรูปแบบแนวทางของวงปีพาทย์หรือแนวทางของวงเครื่องสาย

2. การปรับกลวิธีย่อยเพื่อสร้างความหลากหลายของเสียง เมื่อมีการกำหนดแนวทางการปรับสำนวนเพลงแบบวงปีพาทย์หรือแบบเครื่องสายแล้ว จึงจำเป็นต้องนำเอากลวิธีการผลิตเสียงแบบต่าง ๆ มาตกแต่งให้ทำนองมีความน่าสนใจ ประกอบด้วย 8 กลวิธี คือ

1) กลวิธีเฉียว เป็นการเพิ่มเสียงก่อนที่จะเขย่าเสียงหลักเพียงเสียงวินาทีให้เสียงที่เพิ่มเข้ามาชิดกับเสียงหลักมากที่สุด แล้วเขย่าเสียงหลักยาวตามหลัง เสียงที่ได้ คือ เสียงเบา แหลวม พลั้ว ทำให้ทำนองเพลงอ่อนหวาน

2) กลวิธีเอื้อน เป็นการนำเอากลวิธีการขับร้อง และการบรรเลงแบบเครื่องสายมาใช้ มีวิธีการเขย่าด้วยการกรอให้เสียงยาวขึ้นคล้ายกับลักษณะทำนองเอื้อน พบได้ในการเขย่าขึ้นต้นเพลง ช่วยสื่อถึงอารมณ์เพลงได้ยิ่งขึ้น

3) กลวิธีสะบัด เป็นการเขย่าที่มีระยะเวลาการเขย่าที่สั้น ฉับไวในจังหวะ มีทั้งสะบัดสั้นและสะบัดยาว เช่น การสะบัด 3 เสียงและสะบัดข้ามเสียง เป็นการเน้นจังหวะให้เด่น ทำให้ทำนองไม่จืดเรียบเกินไป

4) กลวิธีกวาด เป็นการนำเอากลวิธีเฉพาะของเครื่องปีพาทย์มาใช้ มีทั้งการกวาดขึ้น - ลง กวาดกระทบเสียง และกวาดไม่กระทบเสียง ใช้การเขย่าเชื่อมเสียงเป็นชุดเดียว มีลักษณะการเขย่าที่เร็ว มีความเร็วต่อการเขย่า 1 ตัวโน้ตเพียงเสียงวินาที เขย่าจากเสียงต่ำเรียงต่อเนื่องไปจนถึงเสียงสูง เป็นการเชื่อมทำนองให้ไหลลื่น

5) กลวิธีกริก เป็นกลวิธีที่มีลักษณะเขย่าแตกต่างจากกลวิธีอื่น ๆ การเขย่าอังกะลุงในด้วยกลวิธีการ คือ การใช้นิ้วก้อยหรือนิ้วนางในการดันกระบอกใหญ่ไว้ จะเกิดเสียงจากกระบอกกลางและกระบอกเล็กเท่านั้น ให้ได้เสียงที่สูงและเบาในเวลาเดียวกัน สามารถเขย่าได้ทั้งการเขย่าสั้นและยาว

6) กลวิธียื้อ เป็นการเขย่าโดยการเพิ่มจำนวนตัวโน้ต จาก 4 ตัว เป็น 8 ตัว ใน 1 ท้อง มีระยะเวลาการเขย่าเสียงวินาที ให้ลักษณะเสียงสั้นถี่ นุ่มแต่สื่อถึงพลังในทำนอง ใช้เน้นทำนองที่สำคัญ แต่ไม่ควรขยี้มากเกินไป

7) กลวิธีประสานเสียง เป็นอีกกลวิธีสำคัญที่นำมาใช้กับวงอังกะลุง ซึ่งอังกะลุงที่ใช้ต้องมีการเทียบเสียงให้เป็นระบบเสียงสากล เพื่อให้ง่ายต่อการทำเสียงประสาน และทำให้เสียงมีความสนิมมากกว่าระบบเสียงแบบไทย มีการประสานเป็นคู่เสียง เช่น คู่ 3 คู่ 4 คู่ 5 และสามารถประสานระหว่างเครื่องนำและเครื่องตามได้เช่นกัน

จาก 7 กลวิธีการเขย่าที่กล่าวมานั้น เป็นกลวิธีที่ผู้เชี่ยวชาญนำมาใช้ในการตกแต่งทำนองเพลง ซึ่งเป็นกลวิธีที่ต้องอาศัยความชำนาญพอสมควร และนับว่าเป็นกลวิธีขั้นสูงที่เหมาะสมสำหรับการนำมาฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงให้กับผู้เขย่าที่มีทักษะการเขย่าขั้นพื้นฐานได้เพิ่มเติมทักษะในขั้นที่สูง นำไปสู่การพัฒนาเป็นแบบฝึกอังกะลุงขั้นสูงในลำดับถัดไป

3. การปรับทักษะ มุ่งเน้นการปรับทักษะการเขย่าในแต่ละกลวิธี เริ่มปรับจากกลวิธีง่ายไปยาก ด้วยวิธีการแนะนำการเขย่าให้ได้ลักษณะเสียงที่ถูกต้อง แล้วให้เขย่าช่วงทำนองของกลวิธีนั้นซ้ำวนไปเรื่อย ๆ จนเขย่าได้ถูกต้องตามกลวิธี

4. การปรับความเหมาะสม ปรับการถืออังกะลุงตามความเหมาะสมของขนาดและน้ำหนักของอังกะลุงให้มีความพอดีกับรูปร่างของนักดนตรี หากนักดนตรีมีรูปร่างตัวค่อนข้างเล็กควรให้เขย่าอังกะลุงขนาดเล็ก และนักดนตรีที่มีรูปร่างค่อนข้างโตควรให้เขย่าอังกะลุงที่มีขนาดใหญ่

5. การปรับแนวการบรรเลงแบ่งการปรับแนวเป็น 2 ส่วน คือ 1) ปรับตามประเภทเพลง การปรับแนวการบรรเลงตามประเภทของเพลงควรปรับให้เหมาะสมกับทำนองเพลง คำนึงถึงการสื่ออารมณ์เพลง 2) ปรับตามศักยภาพของผู้บรรเลง ควรปรับแนวตามกำลังและศักยภาพของผู้บรรเลงเพื่อให้บทเพลงนั้นมีความไพเราะ

6. การปรับเครื่องกำกับจังหวะ คือ การกำหนดแนวจังหวะของฉิ่ง และการแปรกระบวนเสียงของหน้าทับกลองตามความเหมาะสมกับทำนอง นอกจากนี้ ยังเกี่ยวข้องกับการคัดเลือกระดับเสียงของโหม่งสามใบให้มีระดับเสียงเป็นคู่ 5 เช่น เสียงโดสูง-ซอล-และโดต่ำ รวมทั้งเพิ่มวิธีการตีฉาบเล็กให้มีลูกเล่นในลักษณะล่อขัดกับจังหวะหน้าทับและทำนองเพลง และกำหนดการตีกรับให้เสียงดังคมชัดครอบคลุมทั้งวง

7. การปรับความพร้อมเพรียง เป็นการปรับการยกอังกะลุง ขึ้น - ลง ขณะทำการบรรเลง ต้องยกให้พร้อมเพรียงกัน โดยจะต้องยกอังกะลุงให้อยู่ในลักษณะพร้อมเขย่าก่อนเสียงของตัวเองอย่างน้อย 2 ถึง 3 เสียง และต้องยกอังกะลุงให้ขนานกับพื้น การปรับในลักษณะนี้จะช่วยเสริมให้วงในขณะบรรเลงมีความเป็นระเบียบและสวยงามมากขึ้น

ภาพที่ 2 การยกอังกะลุงขณะกำลังประกวด

(วงดนตรีไทยโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, 2568)

8. การตัดสินใจเลือกชุดอังกะลุงสำหรับแสดงจริง หมายถึง การพิจารณาคัดเลือกอังกะลุงก่อนที่จะขึ้นเวทีแสดงหรือประกวดให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ เช่น สภาพห้องแอร์และห้องพัดลมมีผลต่อคุณภาพเสียงของอังกะลุง ดังคำกล่าวของคุณครูศิริ โชคสกุล ว่า “วงอังกะลุงโรงเรียนมีอังกะลุงที่ใช้สำหรับประกวดอยู่ 2 แบบ คือ ใช้สำหรับประกวดในห้องแอร์และในห้องปกติหรือเวทีกลางแจ้ง หากรู้เวทีที่ใช้ประกวดเป็นอย่างไรก็จะใช้อังกะลุงแบบนั้นในการฝึกซ้อมและประกวด” (ศิริ โชคสกุล, การสื่อสารส่วนบุคคล, 3 มีนาคม 2568) วิธีการปรับวงอังกะลุงข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเอาใจใส่รายละเอียดทั้งในเรื่องการบริหารจัดการและความรู้เฉพาะทางดนตรีเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ควบคุมวงจะต้องดำเนินการไปพร้อมกัน การมีหลักการฝึกซ้อม หลักการปรับวงที่เป็นแนวทางเฉพาะของตนเองเป็นสิ่งช่วยให้มีทิศทางในการพัฒนาฝีมือของสมาชิกของตนเอง อย่างไรก็ตาม วิธีการฝึกฝนและวิธีการปรับวงนั้นมิได้มีหลักสูตรตายตัวเพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่ยังสามารถผลิตสร้างและพัฒนาขึ้นใหม่ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น กำลังฝีมือสมาชิก ระยะเวลาของการฝึกซ้อม และสิ่งสนับสนุนอื่นที่เอื้อให้การฝึกฝนก่อนการแสดงจริงนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอนที่ 2 การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงขั้นสูง โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิส

เนื้อหาตอนที่ 2 นำเสนอแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงขั้นสูงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการผสมผสานแนวทางที่ได้ศึกษาวิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบกับการถอดทำนองต้นแบบมาจากบทเพลงสำหรับการประกวดอังกะลุง มาปรับใช้เพื่อสร้างเป็นชุดทำนองขนาดสั้น เรียงลำดับจากง่ายไปยากตามหลักการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ทักษะที่สร้างขึ้นได้รับการนิยามว่าเป็น “แบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง” เนื่องจากได้นำกลวิธีพิเศษต่าง ๆ เช่น กลวิธีเฉี่ยว เอื้อน สะบัด กวาด กริก ขยี้ และประสานเสียง มาเป็นเป้าหมายของการผลิตเสียงอังกะลุงที่หลากหลาย สามารถนำไปปรับใช้กับทำนองเพลงใดก็ได้ตามความเหมาะสม นำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ 2 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงขั้นสูง 2) แบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

2.1 การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงขั้นสูง

มีกระบวนการพัฒนาแบบฝึกทักษะตามระบบ R&D หรือ Research and Development ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากผลวิจัยในตอนต้นที่ 1 มาวิเคราะห์แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบฝึกทักษะ
2. ออกแบบ ผู้วิจัยออกแบบองค์ประกอบของสาระเนื้อหา โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสในการกำหนดรูปแบบของแบบฝึกทักษะ มีขั้นตอนในการปฏิบัติ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตหรือขั้นเริ่มต้นการปฏิบัติ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ให้เป็นทักษะที่สมบูรณ์ นำเสนอในรูปแบบชุดแบบฝึกทักษะที่แสดงวิธีเขย่าโน้ตแบบฝึกย่อย รวมถึงโน้ตแบบฝึกเสริมทักษะ ออกแบบให้มีเนื้อหาจากทักษะง่ายไปทักษะยาก
3. พัฒนาแบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงฉบับนำร่อง จากกลวิธีที่ง่ายไปกลวิธีที่ยาก การชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้น จำนวนแบบฝึกทักษะ ความหมายของสัญลักษณ์ คำอธิบายวิธีปฏิบัติ จัดทำเป็นโน้ตแบบฝึกทักษะย่อย และโน้ตแบบฝึกเสริมทักษะ ยึดหลักการประพันธ์เพลงไทยมาเป็นหลักการในการจัดทำโน้ตแบบฝึกทักษะ
4. ประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง (ฉบับนำร่อง) ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและประเมินความเหมาะสม พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์
5. รับรองคุณภาพแบบฝึกทักษะขั้นสูงฉบับสมบูรณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ การรับรองคุณภาพของชุดแบบฝึกทักษะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ลงความเห็นเห็นว่า “ชุดแบบฝึกทักษะชุดนี้ มีคุณภาพและความน่าเชื่อถือสามารถนำไปปรับใช้สำหรับผู้สนใจ”

2.2 แบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูง โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

แบบฝึกทักษะที่ได้รับการพัฒนาขึ้น เน้นการสร้างเสียงอังกะลุงตามกลวิธีการเขย่าจำนวนทั้งสิ้น 11 กลวิธี คือ กรอ เก็บ ลูกล่อลูกขัด เหลื่อม เฉี่ยว เอื้อน สะบัด กวาด กริก ขยี้ ประสานเสียง โดยแบ่งย่อยเป็น 13 แบบฝึกทักษะ รายละเอียดดังต่อไปนี้

คำอธิบายสัญลักษณ์

1. สัญลักษณ์	-	หมายถึง ตัวหยุดเสียง
2. สัญลักษณ์	ด	หมายถึง เขย่าซ้อนกับโน้ตตัวต่อไป
3. สัญลักษณ์	()	หมายถึง เครื่องนำ
4. สัญลักษณ์	∪	หมายถึง เขย่าสะบัด
5. สัญลักษณ์	→	หมายถึง เขย่ากวาด
6. สัญลักษณ์	ล	หมายถึง เขย่าเฉี่ยวเสียงสูงไปต่ำ
7. สัญลักษณ์	ล	หมายถึง เขย่าเฉี่ยวเสียงต่ำไปสูง
8. สัญลักษณ์	ด (อักษรแอนหลัง)	หมายถึง เขย่ากริก

แบบฝึกทักษะที่ 1 เขย่ากรอยาว

อังกฤษ 1 หมายถึง แบบฝึกทักษะที่ 1 ฝึกหยุดเขย่าก่อนที่จะถึงโน้ตตัวต่อไป 1 จังหวะย่อย

อังกฤษ 2 หมายถึง แบบฝึกทักษะที่ 2 เขย่าต่อเนื่องกับโน้ตตัวต่อไปให้เสียงไม่ขาดตอน

อังกฤษ 3 หมายถึง แบบฝึกทักษะที่ 3 เขย่าโน้ตเสียงแรกให้ซ้อนกับโน้ตตัวต่อไป 1 จังหวะย่อย

ทำนองหลัก	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล
อังกฤษ 1	--- ร	ร ร - ม	ม ม - ซ	ซ ซ - ล
อังกฤษ 2	--- ร	ร ร ร ม	ม ม ม ซ	ซ ซ ซ ล
อังกฤษ 3	--- ร	ร ร ร ม	ม ม ม ซ	ซ ซ ซ ล

แบบฝึกทักษะที่ 2 เขย่ากรอสั้น

วิธีฝึก ผู้สอนบอกทำนองหลักกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะไปด้วย ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าต่อเนื่อง เริ่มจากจังหวะแรก เสียงเร (ร) 2 จังหวะย่อย แล้วหยุดเขย่า 2 จังหวะย่อย แล้วเขย่าเช่นนี้จนครบตามโน้ตแบบฝึกข้างต้น

แบบฝึกทักษะที่ 2.1 หยุดก่อนโน้ตตัวต่อไป 2 จังหวะย่อย

ทำนองหลัก	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล
อังกฤษ	--- ร	ร -- ม	ม -- ซ	ซ -- ล

แบบฝึกทักษะที่ 2.2 เขย่าต่อเนื่องกับโน้ตตัวต่อไป

วิธีฝึก ผู้สอนบอกทำนองหลักกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะไปด้วย ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าต่อเนื่อง เริ่มจากโน้ตตัวแรก 2 จังหวะย่อย แล้วเขย่าโน้ตตัวต่อไปเหมือนกันโดยไม่หยุดเขย่า

ทำนองหลัก	- ร - ม	- ซ - ล	- ด - ล	- ซ - ม
อังกฤษ	- ร ร ม	ม ซ ซ ล	ล ด ด ล	ล ซ ซ ม

แบบฝึกทักษะที่ 3 เขย่าเก็บ

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะไปด้วย ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าโน้ตแต่ละตัวเสีย
วินาที

แบบฝึกทักษะที่ 3.1 เขย่าเก็บ 2 ห้อง

--- ล	ด ล ช ล	ด ล ช ม	ช ร --	--- ม	ช ร ด ร	ม ช ล ช	ม ร --
-------	---------	---------	--------	-------	---------	---------	--------

แบบฝึกทักษะที่ 3.2 เขย่าเก็บ 4 ห้อง **หมายเหตุ** ทั้ง 2 แบบฝึกทักษะย่อยใช้วิธีฝึกเหมือนกัน

ล ช ด ล	ด ช ล ม	ช ม ล ช	ล ม ช ร	----	----	----	----
ช ม ร ด	ม ร ด ล	ร ด ล ช	ด ล ช ม	----	----	----	----

แบบฝึกทักษะที่ 4 เขย่าลูกล้อ

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะไปด้วย ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าเริ่มจากเครื่องนำ
เมื่อเขย่าถึงโน้ตตัวสุดท้ายของแต่ละวรรค ให้เขย่าโน้ตตัวสุดท้ายซ้อนกับเครื่องตามอีก 2 จังหวะย่อยแล้วหยุดเขย่า

แบบฝึกทักษะที่ 4.1 ล้อเก็บ 2 ห้อง

(ช ด ร ม	ร ม ช ม)	ม ม --	----	(ช ล ด ร	ด ร ม ร)	ร ร --	----
----	----	ช ด ร ม	ร ม ช ม	ม ม --	----	ช ล ด ร	ด ร ม ร

แบบฝึกทักษะที่ 4.2 ล้อเก็บ 4 ห้อง

(ด ล ช ม	ล ช ม ร	ม ร ด ร	ม ร ช ม)	ม ม ---	----	----	----
----	----	----	----	ด ล ช ม	ล ช ม ร	ม ร ด ร	ม ร ช ม

หมายเหตุ ทั้ง 2 แบบฝึกทักษะย่อยใช้วิธีฝึกเหมือนกัน

แบบฝึกทักษะที่ 5 เขย่าลูกขัด

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะไปด้วย ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าเริ่มจากเครื่องนำ
เมื่อเขย่าโน้ตตัวสุดท้ายให้เขย่าต่อไปให้เสียงเครื่องนำซ้อนกับเสียงเครื่องตามอีก 2 จังหวะย่อย แล้วหยุดเขย่า เครื่องตาม
ทำในลักษณะเดียวกัน

แบบฝึกทักษะที่ 5.1 เขย่าลูกขัด 2 ห้อง ในลักษณะเป็นลูกขัดแท้

(- ม ช ล	ด ล ช ม)	ม ม --	----	(ช ล ช	ม ช ล ด)	ด ด --	
----	----	- ม ร ม	ช ม ร ด	ด ด --	----	- ด ร ด	ช ด ร ม

แบบฝึกทักษะที่ 5.2 เขย่าลูกขัด 4 ห้อง ในลักษณะเป็นลูกขัดตาม **หมายเหตุ** เขย่าโน้ตตัวแรกยาว 1 ห้อง

(--- ม	ม ม ม ม	ช ม ร ด	ม ร ด ล)	ล ล --	----	----	----
----	----	----	----	--- ล	----	ช ม ช ล	ช ล ด ร

แบบฝึกทักษะที่ 6 เขย่าเหลี่ยม

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะ ผู้เขย่าท่องโน้ตตาม 1 รอบ แล้วออกแรงเขย่าเริ่มจากเครื่องนำเขย่านำมาก่อน 1 ห้องเพลง เครื่องตามเขย่าตามในห้องที่ 2 ต่อจากเครื่องนำ

แบบฝึกทักษะที่ 6.1 เขย่าเหลี่ยมก่อน 1 ห้อง

(- ด - ล	-- ซ ล	ด ร ด ม	-- ซ ล	ด ร ด ม	ซ ม ร ด	ล ด ซ ล	ล - - -)
- - - -	- ด - ล	-- ซ ล	ด ร ด ม	-- ซ ล	ด ร ด ม	ซ ม ร ด	ล ด ซ ล

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะ ผู้เขย่าท่องโน้ตตาม 1 รอบ แล้วออกแรงเขย่าเริ่มจากเครื่องนำจะเขย่านำมาก่อน 2 จังหวะย่อย เครื่องตามเขย่าต่อจากเครื่องนำ

แบบฝึกทักษะที่ 6.2 การเหลี่ยมก่อน 2 จังหวะย่อย

(ร ม ซ ล	ซ ล - -)	(ซ ล ด ร	ด ม - -)	(ม ด ร ม	ร ม - -)	(ม ร ด ล	ซ ล - -)
- - ร ม	ซ ล ซ ล	-- ซ ล	ด ร ด ม	- - ม ด	ร ม ร ม	- - ม ร	ด ล ซ ล

แบบฝึกทักษะที่ 7 เขย่าเฉียง

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตทำนองหลักกับผู้เขย่าพร้อมกับเคาะจังหวะ ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าเสียงรองเพียงเสียงวินาที แล้วเขย่าตามด้วยเสียงหลักหลักต่อเนื่องอีก 2 จังหวะย่อย เสียงต้องชิดกันไม่เกิดช่องว่างระหว่างเสียง

แบบฝึกทักษะที่ 7.1 เขย่าเสียงสูงไปเสียงต่ำ

- - - ด ล	- - - ล ซ	- - - ซ ม	- - - ม ร	- - - ร ด	- - - ฟ ร	- - - ท ล	- - - ด ท
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

แบบฝึกทักษะที่ 8 เขย่าเอื้อน

วิธีฝึก ให้ครูผู้สอนอ่านโน้ตเป็นทำนองเอื้อน มาก่อน 1 รอบ แล้วบอกโน้ตกับผู้เขย่าให้เขย่าตามโน้ตที่ขีดกันให้เขย่าห่างกันเสียงวินาที โดยฝึกเขย่าประมาณ 3 – 4 รอบ **หมายเหตุ** ทั้ง 2 แบบฝึกทักษะย่อยใช้วิธีฝึกเหมือนกัน

แบบฝึกทักษะที่ 8.1 เขย่าทำนองเอื้อน 1 คำ

ทำนองหลัก	- - - -	- - - ด	- - - ร	- - - ม
อังกะลุง	- - - -	- - - ด	- - - ร	- ม - ร ด ่ม

แบบฝึกทักษะที่ 8.2 เขย่าทำนองเอื้อน 3 – 4 คำ

ทำนองหลัก	- - - ด	- - - ร	- ซ - ร	ม ด ร ม	- - - ซ	- - - ม	- - - ร	- - - ด
อังกะลุง	- - - ด	- - - ร	ม ร - ซ - ร	- ม - ร ด - ่ม	- - - ซ	- ล ซ - ม	- - - ร	- ม ร - ่ม ร ด

แบบฝึกทักษะที่ 9 เขย่าสะบัด

แบบฝึกทักษะที่ 9.1 เขย่าสะบัดยาว

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่าที่ละบรรทัดพร้อมกับเคาะจังหวะ ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่า โดยเขย่าสะบัด 3 เสียง ซึ่งแต่ละเสียงมีระยะเวลาเขย่าเสี้ยววินาที แล้วเขย่าโน้ตตัวสุดท้ายยาวต่อเนื่อง 2 จังหวะย่อย

--- ด	-- <u>ดรัม</u>	ม ม - ร	-- <u>รมฟ</u>	ฟ ฟ - ม	-- <u>มฟช</u>	ช ช - ฟ	-- <u>ฟชล</u>
--- ช	-- <u>ชลท</u>	ช ช - ล	-- <u>ลทด</u>	ด ด - ด	-- <u>ดทล</u>	ล ล - ท	-- <u>ทลช</u>
--- ล	-- <u>ลชฟ</u>	ล ล - ช	-- <u>ชฟม</u>	ม ม - ฟ	-- <u>ฟมร</u>	ร ร - ม	-- <u>มรด</u>

แบบฝึกทักษะที่ 9.2 เขย่าสะบัดสั้น

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่าที่ละบรรทัดพร้อมกับเคาะจังหวะ ให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่า โดยเขย่าสะบัด 3 เสียง ซึ่งแต่ละเสียงมีระยะเวลาเขย่าเสี้ยววินาที โน้ตตัวสุดท้ายให้หยุดเขย่าทันที

--- ด	-- <u>ดรัม</u>	--- ร	-- <u>รมฟ</u>	--- ม	-- <u>มฟช</u>	--- ฟ	-- <u>ฟชล</u>
--- ช	-- <u>ชลท</u>	--- ล	-- <u>ลทด</u>	--- ด	-- <u>ดทล</u>	--- ท	-- <u>ทลช</u>
--- ล	-- <u>ลชฟ</u>	--- ช	-- <u>ชฟม</u>	--- ฟ	-- <u>ฟมร</u>	--- ม	-- <u>มรด</u>

แบบฝึกทักษะที่ 9.3 เขย่าสะบัดข้ามเสียง เป็นการเขย่าสะบัดข้ามเสียง 1 ตัวโน้ต เช่น - รีดล / - ลชม ซึ่งวิธีนี้ให้ฝึกทั้งเขย่าสะบัดสั้นและเขย่าสะบัดยาวสลับกัน

--- รี้	-- <u>รีดล</u>	--- คี่	-- <u>คี่ลช</u>	--- ล	-- <u>ลชม</u>	--- ช	-- <u>ชมร</u>
---------	----------------	---------	-----------------	-------	---------------	-------	---------------

แบบฝึกทักษะที่ 10 เขย่ากวาด

แบบฝึกทักษะที่ 10.1 เขย่ากวาดกระทบเสียง

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตทำนองหลักกับผู้เขย่าที่ละเสียง แล้วให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าจากเสียงหลักที่เป็นเสียงต่ำแล้วเขย่าโน้ตเรียงต่อเนื่องไปจนถึงเสียงหลักที่เป็นเสียงสูง (การเขย่าแต่ละเสียงห่างกันเสี้ยววินาที ใน 1 ห้อง) เมื่อเขย่าไปถึงเสียงสุดท้ายที่เป็นเสียงหลัก ให้เขย่าเสียงเสียงตัวแรกพร้อมกับเสียงสุดท้ายทันที

----	<u>ดรัมฟชลท</u> → ด	----	<u>รมฟชล</u> ทดรี → ร	----	<u>มฟชล</u> ทดรัม → ม	----	<u>ฟชลทด</u> รัมฟ → ฟ
----	<u>ชลทดรัมฟ</u> ชี่ → ช	----	<u>ลท</u> ดรัมฟชล → ล	----	<u>ทด</u> รัมฟชล → ท	----	<u>ดรัมฟชลท</u> ด

แบบฝึกทักษะที่ 10.2 เขย่ากวาดไม่กระทบเสียง

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตทำนองหลักกับผู้เขย่าที่ละเสียง แล้วให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าจากเสียงหลักที่เป็นเสียงต่ำแล้วเขย่าโน้ตเรียงต่อเนื่องไปจนถึงเสียงหลักที่เป็นเสียงสูง (การเขย่าแต่ละเสียงห่างกันสี่ตัวโน้ตใน 1 ห้อง) เมื่อเขย่าไปถึงเสียงสุดท้ายที่เป็นเสียงหลัก ไม่ต้องเขย่าเสียงตัวแรกอีกให้เสียงจบที่โน้ตตัวสุดท้ายไปเลย

----	ดรมฟชลทดี →	----	รมฟชล ทตรี →	----	มฟชล ทตรมี →	----	ฟชลทต รมฟ →
----	ชลทตรมฟ ซ →	----	ลท ดรมฟชลลี →	----	ทต รมฟชลทดี →	----	ดรมฟชลทดี →

แบบฝึกทักษะที่ 11 เขย่ากริก

การเขย่ากริกวิธีกริก คือ ใช้นิ้วก้อยหรือนิ้วนางในการดันกระบอกหลังไว้ มักใช้แทนการกระชิบเสียง แต่การกริกเป็นการออกแรงเขย่าเท่าเดิมเพื่อให้ได้เสียงที่สูงและเบาในเวลาเดียวกัน

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่า แล้วให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่า โดยการใช้นิ้วก้อยหรือนิ้วนางในการดัน

กระบอกหลังสุดไว้ แบบฝึกทักษะที่ 11.1 เขย่ากริกเสียงสั้น เขย่าด้วยวิธีกรอสั้น

- ด ร ม	- ร ม ฟ	- ม ฟ ช	- ฟ ช ล	- ช ล ท	- ล ท ต	- ท ต ร	- ต ร มี
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------

แบบฝึกทักษะที่ 11.2 เขย่ากริกเสียงยาว เขย่าด้วยวิธีกรอยาว

--- ล	- ช ---	- ล - ช	- ฟ - ม	--- ฟ	- ม ---	- ร - ม	- ล - ช
--- ร	- ต ---	- ร - ต	- ท - ล	--- ท	- ล ---	- ช - ล	- ร - ต

แบบฝึกทักษะที่ 12 เขย่าขี้

แบบฝึกทักษะที่ 12.1 เขย่าขี้สลับเขย่าเก็บ เป็นการเขย่าขี้แทรกไปในทำนองเก็บ มีระยะเวลาเขย่าสี่ตัวโน้ตต่อ 1 ตัวโน้ต

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่า แล้วให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าทำนองเก็บ แล้วเขย่าขี้ตามช่วงที่มีการขี้แทรก โดยเขย่าเพียงสี่ตัวโน้ตต่อ 1 ตัวโน้ต แล้วเขย่าต่อด้วยทำนองเก็บ สลับไปจนครบตามโน้ตแบบฝึก

ด ร ม ช	มรตรมช - ล	ด ร ต ล	ด ล ช ม	ร ม ช ล	ด ล ช ม	- มชลต ลชม	ชลชมชม รด
---------	---------------	---------	---------	---------	---------	---------------	--------------

แบบฝึกทักษะที่ 12.2 เขย่าขี้ต่อเนื่อง

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่า แล้วให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าเพียงสี่ตัวโน้ตอย่างต่อเนื่องยาว 1 บรรทัด

มตรม	ลชมชร	ชลทตรด	ทตรดทล	ชตรม	ตรดลดล	รมชลด	ชลชมชม
ตรมช	มชล	ทล	ชม	รมชล	ชม	ลชม	รด

แบบฝึกทักษะที่ 13 เขย่าประสานเสียง

วิธีฝึก ผู้สอนบอกโน้ตกับผู้เขย่า แล้วให้ผู้เขย่าออกแรงเขย่าประสานเสียง คู่ 4 เครื่องนำและเครื่องตาม เขย่าคู่ประสานเสียงเดียวกัน เขย่าด้วยกลวิธีการยาวในการฝึก

แบบฝึกทักษะที่ 13.1 เขย่าประสานเสียงพร้อมกันทั้งเครื่องนำและเครื่องตาม

เครื่องนำ	--- ล	--- ช	--- ม	--- ร	- ช - ม	- ร - ด	- ม - ร	- ด - ล
	--- ม	--- ร	--- ท	--- ล	- ร - ล	- ล - ช	- ล - ช	- ช - ม
เครื่องตาม	--- ล	--- ช	--- ม	--- ร	- ช - ม	- ร - ด	- ม - ร	- ด - ล
	--- ม	--- ร	--- ท	--- ล	- ร - ล	- ล - ช	- ล - ช	- ช - ม

แบบฝึกทักษะที่ 13.2 เขย่าประสานเสียงแยกระหว่างเครื่องนำและเครื่องตาม

เครื่องนำ	--- ม	- ร - -	- ม - ร	- ด - ท	--- ด	- ท - -	- ล - ท	- ม - ร
เครื่องตาม	--- ล	- ช - -	- ล - ช	- พ - ม	--- พ	- ม - -	- ร - ม	- ล - ช

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

การศึกษากระบวนการฝึกทักษะอังกะลุงและกลวิธีการปรับวงอังกะลุงจากผู้เชี่ยวชาญ แสดงให้เห็นถึงวิธีการและแนวทางอย่างเป็นระบบตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของเครื่องดนตรีและนักดนตรี การออกแบบวิธีฝึกทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงอย่างละเอียด รวมไปถึงการปรับกลวิธีพิเศษให้ผู้บรรเลงเข้าใจลักษณะของกลวิธีที่ถูกต้อง นำไปสู่การพัฒนาแบบฝึกอังกะลุงขั้นสูง

แบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีจำนวน 13 แบบฝึกทักษะ ประกอบด้วย กลวิธีการยาว กลวิธีการสั้น กลวิธีเก็บ กลวิธีล้อ กลวิธีขัด กลวิธีเหลื่อม กลวิธีเฉี่ยว กลวิธีเอื้อน กลวิธีสับด กลวิธีกวาด กลวิธีกริก กลวิธีขยี้ และกลวิธีประสานเสียง เป็นกลวิธีที่ต้องมีการฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่ไปกับการฝึกตามทำนองเพลงที่กำหนดในแบบฝึกทักษะ มีส่วนช่วยให้ผู้บรรเลงเข้าใจลักษณะทำนองเพลงไทยที่เปลี่ยนไปตามบริบทของกลวิธี

หลักการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies' Instruction Model for Psychomotor Domain) ประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกฝนด้วยหลักการนี้เป็นหลักการที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ก่อนเมื่อปฏิบัติได้แล้วค่อยเชื่อมโยงทักษะย่อยต่าง ๆ เป็นทักษะใหญ่ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้ถึงแก่นแท้ อีกทั้งเป็นการเพิ่มทักษะให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ (Davies, 1971, อ้างถึงใน ทิศนา แหมมณี, 2559, น. 243-247) เหมาะสมสำหรับนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกทักษะการเขย่าอังกะลุงขั้นสูง ที่มีทักษะย่อยจำนวนมาก และจำเป็นต้องลำดับทักษะจากง่ายไปยาก เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเข้าใจมากขึ้นเป็นลำดับ เช่น การใช้แนวคิดของเดวิสในขั้นที่ 2 คือ การสาธิตและปฏิบัติ ช่วยให้ผู้เรียนแยกแยะการใช้นิ้วในการดันกระบอกขณะเขย่าได้ชัดเจนขึ้น ก่อนนำไปสู่การฝึกขั้นที่ 5 การเชื่อมโยงทักษะต่อไป

การฝึกทักษะตามหลักการของเดวิส ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ทักษะการฟัง สังเกต และการเลียนแบบ จากครูผู้สอน สอดคล้องกับการสอนดนตรีไทยแบบฆาตกรรมที่ผู้เรียนสังเกตและเรียนรู้จากครูผู้สอนโดยตรงจากการสาธิต ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนต้องปฏิบัติให้ผู้เรียนเห็นเชิงประจักษ์ได้สังเกตเพื่อลอกเลียนแบบหรือเรียกว่า “ลอกลายครู” (จรัส กาญจนประดิษฐ์, 2554)

กลวิธีการปรับอังกะลุงเป็นส่วนสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาอังกะลุงให้เกิดความเรียบร้อยก่อน การประกวด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุทธภาพ ศรีอักษรกุล และบุษกร บินทสันต์ (2559) ที่พบว่ากลวิธีการ ปรับวง ตามแนวทางครูบรรพต แจ่มจรัส มีการวิเคราะห์ที่เพลงหรือเป็นการตีใจของเพลงให้ชัดเจนเพื่อผู้กล่าวนวน กลอนให้สัมพันธ์กับบันไดเสียงของเพลงนั้น ๆ การสอดแทรกเทคนิคการบรรเลง เพื่อเพิ่มรรถรสให้กับเพลงและ เป็นการแสดงศักยภาพของนักดนตรี รวมไปถึงกระบวนการการปรับวงต่าง ที่ทำให้วงมีความสมบูรณ์มาก

ทักษะการเขย่าอังกะลุงที่ดีเป็นผลมาจากการฝึกฝนทักษะปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ที่เกิดการพัฒนาทักษะ ในหลาย ๆ ด้าน รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านร่างกายทั้งระบบประสาทและระบบกล้ามเนื้อผ่านกิจกรรมการ เคลื่อนไหว ส่งผลให้การเขย่าอังกะลุงมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ (Harrow, 1972) ที่อธิบายว่า ทักษะปฏิบัติเกิดจากการทำงานร่วมกันของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในการเรียนดนตรี ผู้เรียนต้องเรียนรู้ที่จะควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายควบคู่กับการรับฟังเสียง อย่างตั้งใจ การฝึกปฏิบัติซ้ำอย่างมีขั้นตอนจึงช่วยให้ผู้เรียนค่อย ๆ พัฒนาควคล่องแคล่วและความแม่นยำในการ ปฏิบัติ ส่งผลให้ทักษะปฏิบัติดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

การพัฒนาแบบฝึกทักษะในครั้งนี้ไม่เพียงช่วยส่งเสริมทักษะการปฏิบัติทางดนตรีของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยัง สะท้อนแนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระบบการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการความรู้ ทางทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจองค์ความรู้ทางดนตรีไทย เช่น ระบบเสียง ทำนอง และจังหวะ ผ่านการลงมือบรรเลงเครื่องดนตรีจริง ซึ่งช่วยให้ การเรียนรู้มีความชัดเจนและเกิดความหมายมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับแนวคิดของ (สุกัญญา คันธะวงศ์, 2560) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวช่วยให้ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีกับประสบการณ์เชิงปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เรียนไม่เพียงเข้าใจเนื้อหา ทางดนตรีในเชิงแนวคิดเท่านั้น แต่ยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการบรรเลงและการแสดงดนตรีไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถนำสื่อแบบฝึกทักษะอังกะลุงขั้นสูงไปปรับใช้กับผู้เรียนได้ตามบริบทของสถานศึกษา ตามระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกใช้ขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีในสื่อให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพสูงสุด

1.2 การนำสื่อไปใช้ กรณีผู้สอนไม่ได้จบเอกดนตรีไทย และขาดความเข้าใจเกี่ยวกับอังกะลุง ควรมี การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการทางดนตรีไทยและหลักการเขย่าอังกะลุง รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เพียงพอก่อนนำสื่อแบบฝึกทักษะไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการนำแบบฝึกทักษะไปทดลองกับผู้เรียนกลุ่มทดลอง เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกทักษะก่อนการนำไปใช้ปฏิบัติกับผู้เรียนหลัก
- 2.2 ควรมีการสร้างตัวอย่างวิธีการฝึกที่ชัดเจน เช่น วิดีโอแสดงวิธีการฝึก วิดีโอตัวอย่างการเย็บทำนองตามที่ปรากฏในแบบฝึก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการเย็บได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. จรัญ กาญจนประดิษฐ์. (2554). การศึกษาพัฒนาการทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies' Instruction Model for Psychomotor Domain) และการสอดแทรกคุณธรรมด้านความเพียรของนักศึกษาที่เรียนรายวิชา 864382 ทักษะดนตรีไทย 2. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*, 3(2), 93-117
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2545). *สารดนตรีศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา เขมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 20). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- วงดนตรีไทยราชวินิตบางแก้ว. (2568). *ประกวดดนตรีมหาวิทยาลัยบูรพา วันที่ 7-8 มีนาคม 2568* [โพสต์ Facebook]. ค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1094185952512883&set=pb>
- สุกชัย คันธะวงศ์. (2560). การจัดการเรียนรู้ดนตรีไทยในระบบการศึกษา. *วารสารดนตรีศึกษา*, 12(2), 45-60.
- สุทธภาพ ศรีอักษรกุล, และบุษกร บิณฑสันต์. (2559). กลวิธีการปรับวงดนตรีไทยตามแนวทางครูบรรพต แจ่มจรัส ภูมิศึกษาโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*, 8(1), 89-110.
- สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา. (2535). *คู่มือจัดการประกวดดนตรีไทยระดับนักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 12*. ชลบุรี.
- Davies, I. K. (1971). *The management of learning*. McGraw-Hill.
- Harrow, A. J. (1972). *A taxonomy of the psychomotor domain: A guide for developing behavioral objectives*. David McKay.

.....